

Les avaluacions

19/V/1976

A bans en délem notes o qualificacions. Ara en fan dir avaluacions. Els reglaments, o les ordenances, han imposat el terme tant si com no. Tant se val. Ja se sap que no durarà gaire. Qualsevol nova reforma de l'ensenyament, la primera cosa que canviarà serà la terminologia. En tot cas, bo és de recordar que hem d'escriure avaluacions, amb a inicial, i no «evaluacions», com algú fa.

Efectivament, avaluació és un derivat del verb avaluar. I, al seu torn, avaluar prové del substantiu vàlua. La a inicial —d'avaluació— no és sinó un prefix, un simple element formatiu, el mateix que intervé en verbs com ara apamar, agrumollar o amassar, derivats de pam, grumoll i massa, respectivament. D'altra banda, vàlua, que ha originat avaluar, és avui un mot força usat, especialment en la llengua escrita i en el llenguatge declamatori. És un sinònim de valor, però amb un camp de significació més reduït. Vàlua significa «merit, conjunt de qualitats», etc., però no té, com valor, el significat de «coratge», «preu pecuniari», «títol mobiliari» (pl.), etc. I si alguna circumstància fa augmentar el valor (aquest cop sí, en sentit pecuniari) d'una cosa, aleshores tenim la plus-vàlua. En l'ús del mot vàlua és corrent que la seva accentuació —prosòdica o gràfica— originí vacil·lacions, que es resol·len, a cops, amb l'accent indegut sobre la u, és a dir, la segona síl·laba. Tanmateix, la firma correcta és ben bé vàlua, amb l'accent a la primera síl·laba.

L'adjectiu derivat de vàlua és valuós, i no pas «valiós», que derivaria d'una forma «valla», inexistent en català. Heus ací, doncs, tota la família: vàlua, plus-vàlua, valuós, avaluar, i avaluació.

ALBERT JANE